

Агитатордын БЛОКНОДЫ

1979

СЕНТЯБРЬ

9 №

АГИТАТОРДЫН БЛОКНОДЫ ^{9 №} сентябрь 1979 j.

КПСС-тин Горно-Алтайский обкомынын пропаганда
ла агитация бөлүгү

ЈААНТАЙЫН УЛУСТЫН ОРТОЗЫНДА (АГИТАТОРДЫН ИЖИНИНГ ЧЕНЕМЕЛИНЕН)

«Идеологический, политико-таскадулу ишти ошон ары жарандылары керегинде» КПСС-тин Төс Комитетинин жөби жарлалган кийинде Кан-Оозы аймакта «Путь Ильича» колхозтын партийный организациязы улусты коммунистический көрүм-шүүлтелү, күүн-тапту эдип таскадарына аяруны тыгыдып ийген. Идеологический ишчилер жүзүн-башка эп-сүмелерди тузаланып, жылбүлү ле тузалу иштер өткүрер боло бердилер.

Андый ишчилердин бирүзи Тураты журтта бежинчи жыл иштеп турган агитатор Клавдия Яковлевна Усольцева. Ченемел ого бойы келбеген. Жаңыс турумкай, жаңы баспас иштин шылтузында ол ченемел алынып, угаачылар ортодо тоомжулу боло берген.

Клавдия Яковлевна бойынын коллективинин керектериле, ижи-тожыла колбулу иштеп, улустын сурактарына ла некелтелерине уккур болуп, жалакай, ачык-жарык куучындажып, керектү шүүлте айдып, керек болгондо, болужып жүрет.

Бойынын беседа-куучындарында ол партиянын политиказын ончо жанынан теренжиде, жарт ла чокум көргүзүп, онын жүрүмдик ийдезин билгир жартайт. Агитатор теманы жартаарга чокум сурактар тургузат. Темдектезе, мөрөйдө нөкөрлик болушты жартаар тушта ол эки ле суракты алган: мөрөйдө бой-бойына болуш жетирижери — иштин арбынын бийиктедеринин билдирүлү аргазы; өмө-жөмөлү болоры — ишчилерди үредип таскадарынын жаан учурлу айалгазы. Жерди чебер тузаланары керегинде беседада ол база ла эки суракты жар-

таган: јер — јурт хозјайстводогы производствоныг тос бөлүги; јерди корыыр ла јарандыраp аргалар.

КПСС-тин Тос Комитединин июльскый (1978 ј.) Пленумынын материалдарыла беседа өткүрер тушта ол ајаруны машиналарды чеберлеерине ле иштедерине эткен. Јуртхозтехниканы тузаланаp парктын кеми аайынча бистинг ороон телекейде баштапкы јерге чыккан деп, агитатор темдектеди. Ол техника јылдын ла јаңыртылып, јарандырылып јат. Бистинг јурт хозјайстводо тузаланып турган машиналардын, оборудованиенин ле транспорттын текши баазы 40 миллиард салковойго једип туру. Чокумдап айтса, иштеп турган кажы ла кижиге бүдүн јарым мунг салковойдын баазына турар техника келижет. Агитатор бойынын хозјайствозынын темдектерине, керектерине тайанып, машинный паркты јастыра тудуп, техниканы анаар-мынаар тузаланганы канча кирези чыгым эдип турганын көргүскен. Иштеер өйдө МТЗ-50 тагмалу тракторды бир ле часка калас тургусканы колхозко беш салковой, ДТ-75 — алты салковой чыгым эдип јат. Машиналарды арга јокто өйи јеткелекте иштетпес эдип таштайтаны колхозтын текши финансовый ајалгазын кезем ујададат. Темдектезе, ДТ-75 тагмалу тракторды өйинен эки јылга озо иштетпей токтотконы 650 салковой чыгым эдип јат. Ого үзеери, производство тузаланып турган өскө машиналардын тоозы астап јат. Бу дезе кыйалта јоктон јалангач дардагы ла өскө дө иштерди тутадып, алатан продукциянын кемин јабызадып, онын бойына турар баазын бийиктедип турар. Учы-учында хозјайство чыгымду болуп артат.

Клавдия Яковлевна бойынын беседаларында улусты үредиркебей, угаачыларды терен шүүлте эдерине, ишти јакшы ондоп тура бүдүрерине тартып аларга кичеет. Агитатор беседаны творческий шүүлте табар уулам-јылв. бой-бойына бүдүмјилү куучын көдүрер јилбүлү эдип төзөп өткүрет. Беседа-куучында онын тургускан сурактары улусты терен санандырып, элбек куучындар өткүрерине көдүрет. Кезикте блааш-тартыштар да болуп турат. Кезик учуралда кажы бир кижиге агитатордын шүүлтезине јөпсинбей турганда, ол мендебей, араайынан, чокум темдектер ле тоолор ажыра байагы кижинин јастыра түп шүүлтезин јартап берет.

— Жайдын айлары агитаторго, бастыра журт ишчилерге чилеп ок, изү ой — деп, Клавдия Яковлевна куучындайт. — Бис бойыстын ижисти канайда тюзөгөнистен улустын күүн-санаазы жаан камаанду болор. Бу дезе ишке, бүдүрүп турган керектерге салтарын жетирип жат. Анайдарда, мен партиянын политический жуучылы болгон адыма ак-чек турарга, малга азырал белетеер каруулу ойго ажындыра белетенип жадым. Беседалардын темаларын терең шүүнип тургузала, керектү материалдарды, литератураны белетеп аладым. Олөн ижи башталган согында бош ой чек жок.

Агитаторго жадын-жүрүмнен сондоп артпазы, жаантайын улустын ортозында болоры, ологорго кайда ла жозок болоры сүрекей жаан учурлу. Клавдия Яковлевна шак андый жозокту кижиге. Ол ижин бүгүнгү күннин задалаларыла колбулу, чике ууламжулу, жылбүлү өткүрет. Онын да учун Чаргы-Оозында Усольцева башкарып турган клубка «Эн артык иштү клуб» деп ат адаганы тегиндү эмес.

Азырал белетеер ойдө Клавдия Яковлевна бойынын тос ижин жаландарга көчүрүп жат. Экинчи жылга улай ол олөн ижи башталардан ала учына жетире күннен күнге жалан ижиндеги улусла кожо болот. Азырал белетеечилер айландыра өдүп турган керектерле таныш болорын, ологор бойлорынын ижинин итогторын билип турарын, жакшы иштеерин ле амыраарын жеткилдеерге ийде-күчин, ойн кысканбайт.

Жаландагы станда көчүп жүрер агитпункт кееркеде жазалган. Анда кондырылган щитте аймактын бастыра азырал белетеечилерине Жабагандагы совхозтын эткен кычырузы, мөрөйдиг ээжилери ле иштин нормалары бичилген. Мында ок бир күнге бүдүрген иштин итогтору, «жуучыл листоктор», «молниялар» илилет.

Щитте күнүн ле озочыл олөн чабаачылардын, обоо салаачылардын, бугул тартаачылардын ла өскөлөринин де ады-жолдору бичилет. Звенонын кажы ла ишчизи бойынын иштеги једимин нөкөрлөринин көргүзүлери ле түнгейлештирип турар аргалу. Шак анайда калганчы ойлөрдө Ж. Угрюмованын, В. Истоминанын, К. Таксанованын, Л. Булатованын, А. Щетининанын, В. Соколованын, Т. Угрюмованын, Т. Усольцеванын бийик једимдери бичилген.

Өткөн жылда Виктор Усольцевтин механизированный звенозы план-жакылтаны он күнге озо бүдүрген. План аайынча 9 800 центнердин ордына 11 200 центнер бийик чыгдылу азырал белетелген. Звено жакылтаны ойиненг озо бүдүреле, бүткүлинче Караколдогы фермага көчүп, андагы улуска билдирүлү болуш жетирген. Клавдия Яковлевна олордын жакшынак керегин, баштапкайын элбеде пропагандировать эткен.

Быжыл Клавдия Яковлевна көп жарымдай жашоо-күрүм иштеп турган коллективте агитатор болуп иштейт. Атла, колло иштеер звенонын башкараачызы Николай Александрович Усольцевле кожо ол күнүн ле энирде иштин итогын тургузып, звенонын члендерине күндүк норманы канайда бүдүргени керегинде жетирү эдип, келер күннин, жуук ойлордин задачалары, пландары керегинде куучындап, колхозто, аймакта, областта азырал белетеер, аш жуунадар иштер кандый айалгада турганын жартап турат. Мында ок ол комсомолдордын болу-жыла «молниянын», «жуучыл листоктын», сатирический газеттин номерин белетейт.

Звенонын члендеринин көп сабазы жиит улус болго-нын ажаруга алып, Клавдия Яковлевна озо баштап иштин чыгдылы керегинде беседа өткүрген. Мында жаан ажару кажы ла кижин берилген ишти ак-чек бүдүрерине эдилген.

— Быжыл бистин звеного жеңил эмес задача бүдүрерге келижер — деп, ол куучынын баштаган. — Оны бүдүрерге бек дисциплина, бар аргаларды билгир тузаланары керектү болор.

Онын кийинде Клавдия Яковлевна звенонын өткөн жылдагы жедимдери, ишти канайда тзөгони керегинде куучындап, азырал белетееринде механизаторлор Александр Угрюмовтын, Валерий Халуевтин ченемелин жартаган. Андый жартамалдын кийинде звенонын бастыра члендери куучында туружып, бар аргаларды тузаланары жанынан шүүлтелерин айдышкандар.

Агитатордын мындый ичкери ууламжылу, өдүнгилү беседа-куучындары калас артпады. Звено олөнг лө силос белетеер жылдык пландарын ойиненг озо бүдүрип койды. Коллективтин мындый жедиминде онын да, агитатор Клавдия Яковлевна Усольцеванын да, үлүзи бар.

В. Липокурова.

ЈЕДИМНИНГ ТӨЗӨЛГӨЗИ — ТВОРЧЕСТВОДО

«Идеологический, политико-таскамалду иштинг төс ууламжызы советский улусты научный көрүм-шүүлтөлү, партиянын керегине, коммунистический идеалдарга учына жетире беринерине, социалистический Төрөлди, пролетарский интернационализмди сүүрине таскадары болгон до, болуп та јат».

(КПСС-тинг Төс Комитедининг «Идеологический, политико-таскамалду ишти оног ары јарандылары керегинде» јөбиненг)

Людмила Николаевна Кахтунованын төс ижи — экономист, партийный јакылтазы — марксизм-ленинизмнин төзөлгөлөрининг школынын пропагандизи. Қалганчы эки јылдын туркунына ол Ондой аймакта Қарл Маркстын адыла адалган колхозтын Алтыгы-Талдудагы фермазында үредү өткүрген. Людмила Николаевнанын пропагандист болуп иштеген өйи тын да көп эмес. Је үредүни творческий шүүлтөлү өткүретени, терен теоретический билгири оны ченемелдү идеологический ишчилерле коштой тургузар арга берет.

Пропагандистский ишти канча ла кирези тузалу, өдүнгилү өткүрерине Кахтуновага јаан арганы јакшы шүүнип тургускан творческий план јетирип јат. Онын планында кажы ла угаачынын тагынан ағылу башказы, аргазы ајаруга алылат.

Пропагандисттердин творческий пландары көп сабазында үч бөлүктен тургузылат: «Үредүнинг планы», «Угаачыларла тагынан иштеери», «Пропагандисттинг теоретический ле методический билгирин бийиктедер иштер». Людмила Николаевна андый схеманын кире бөлүгине кожулта эткен. Анда бу иштерди үредүлү јыл башталардан озо бүдүрери темдектелген. Онын үредүлү 1978—1979 јылдарга тургузылган творческий планы мындый:

1. 20 сентябрьга јетире «Тын өзүмдү социализмнин

Конституциязы» деген курстын программазыла, үредү-нин планыла, керектү тös литературала таныжары.

2. Тагынан творческий план тургузары (оны баштапкы ла үредүде шүүжип көрөр).

3. 28 сентябрьга јетире үредү өткүрер помещениени белетеер ле оборудовать эдер суракты партийный организациянын алдына тургузып, аайына чыгары (үредүлү доско, столдор, отургуштар, телекейдин политический картазы). Јурт библиотекадан керектү литература талдап алар.

4. КПСС-тин райкомынын библиотеказынан баштапкы үч үредүге литература ла диапозитивтер талдап алар.

Өткүрерге темдектеген кажы ла иштин одожында оны бүдүретен күн бичилген. Андый планы кажы ла пропагандист тургузып алза, тузалу болор деп бодойдыс.

Пропагандист Кахтунова бойынын творческий планында бир кезек угаачыларла тагынан иш өткүрерин, олардын политический үредүзине методический болуш јетирерин, бешјылдыктын јакылталарын ойинен озо бүдүреринде олардын творческий эрчимин көдүрерине кандый болуш эдерин темдектеп јат.

Планда «Угаачылардын иштеги ле общественный жүрүмде эрчимин көдүрери јанынан тагынан иштер өткүрери» деген бөлүгинде мындый задачалар тургузылган:

1. Бастыра угаачылар В. И. Лениннин «Совет јанын ээчий турган задачалары» деп ижин үренип ле конспектировать эдип аларын јеткилдеери.

2. Угаачылардын бешјылдыктын 4-чи јылына алынган социалистический молјулары аайынча оларго беседа өткүрери. Алынып турган молјуларда ишти тözöörин јарандыраары, продукциянын чындыйын бийиктедери, азыралды, электроэнергияны, одыруны, материалдарды чебер чыгымдаары јанынан чокум иштер өткүрерине ајару эдер.

3. Ончо угаачылар «Коммунистический иштин мергендүчизи» деп ат ададарына једип алар.

Творческий планда кажы ла угаачынын аңылу башказы, үдедүзинин кеми ајаруга алынганы сүрекеј јарамыкту керек болуп јат. Угаачыларды политичес-

кий литературала тангынан иштеерине үредип тура, Людмила Николаевна сөзликке үзүк жок иш өткүрөт. Угаачылар үредүдөн үредүгө ондоорго сүрекей күч «авангард», «автономия», «антагонизм», «антисоветизм», «апартеид» деп сөстөрдү ле өскө дө терминдерди ондоп, билип алгылайт.

Занятиелерде марксизм-ленинизмнин классиктеринин иштери, партия ла башкарунун документтери элбеде үренилет. Школдо үренеечилер бойлорында политический литературанын библиотекаларын тзөсп, В. И. Лениннин произведениелерин, учебниктер, брошюралар садып алгылайт. Олор ончозы «Правда» газетти, «Коммунист» эмезе «Политическое самообразование» журналдарды бичидип алгылайт. Л. Н. Кахтунова үредүлердин ортозында угаачыларла туштажып, белетениш канайда өдүп турганын сурап угуп, уур сурактарла консультациялар өткүрип јат. Ол аңылу ајаруны агитаторлорло тангынан иш өткүрерине эдет.

Коммунистический пропаганданын аңылу башказы, онын тос ээжизи, туза јетиргедий аргазы јадын-јүрүмле колбулу өткүреринде деп, Людмила Николаевна бодоп туру. Үредүде андый колбуларды билдирүлү эдерине пропагандистке јаан јомөлтөни практический јакылталар јетирет. Андый јакылталар теория ла практиканын колбуларын там тыгыдат. Кажы ла кижинин күүнтабына, аргазына келиштире јакылта берери јанынан нөкөр Кахтуновага көп сананарга, иштеерге келишкен. Творческий планы баштапкы үредүде шүүжиіп көргөні бу керекке јомөлтөлү болды.

Ол јанынан мындый темдектерди алып көрөли. КПСС-тин Тос Комитединин июльский Пленумынын материалдарын үренер тушта нөкөр Б. Я. Яилгановко «1969 јылдан ала колхозтын материальный базасы канайып тыгыган» деп, нөкөр Я. П. Клешевке «Бистин хозяйство 1965—78 јылдарда кандый социально-культурный кубулталар болгон. Олор јурттын ишкүчиле јаткандарынын јүрүмине кандый салтарын јетирген» деп темалар аайынча материалдар белетеер јакылталар берилген. «СССР-дин тышјанындагы политиказынын эмдиги өйдөги сурактары» ла «СССР-дин экономический системазы» деп темаларды үренер тушта пропа-

гандист телекейлик жүрүмнүн сурактары аайынча кыска обзорлор өткүрерин, анайда ок колхозтын 1940 жылдан 1977 жылга жетире өзүмин шиндеп көрөрүн пландаган. Угаачыларга берилген жакылтаалардын ортодо мындай сурактар болгон: союзный республикалардын экономический өзүмү керегинде куучын, Карл Маркстын адыла адалган колхоз ло МНР-де Баян-Улэгей аймактын хозяйстволоры ортодо экономический колбулар аайынча материал белетеери. Ого үзеери, «Албатынын депутаттарынын учуры бийиктеп турганы» деп доклад, «Аймакта (колхозто) иштин дисциплиназына таскадарында ла общественный ээжилерди корулаарын тыгыдарында нөкөрлик жаргылардын учуры керегинде» жетирү белетеери ле өткүрери пландалган.

Планнын бастыра темаларын үренери СССР-дин жаңы Конституциязынын бөлүктөриле жуук колбулу өткүрилген. Конституциянын тексти кажы ла угаачынын колында болгон. Олор үредүлү жылдын туркунына бастыра практический жакылтааларды бүдүрип койгондор. Угаачылар бойынын күнүн ле бүдүрип турган ижиндеги једимдерди ле једикпестерди кыракай көрөр боло бергендер.

Пропагандист пландаган ишти ак-чек бүдүргени, үредүни бийик идейно-теоретический кеминде өткүргени, угаачыларга плановый жакылтааларды ла социалистический молжуларды бүдүрерине чокум болуш јетиргени, ологго бойынын билгирин бийиктедери јанынан јөмөлтө эткени таскадулу иште сүрекей јаан учур алынып јат. Пропагандист Л. Н. Кахтунова бойы јурт јаткандарга јозок болуп, јаан тоомјыда жүрү.

Марксизм-ленинизмнүн төзөлгөлөрүн үренер школдо социологический шинжү өткүрилген. Шинжү угаачылардын теоретический белетүзи бийиктеп чыкканын, олог үренип турган материалды хозяйствонун, ферманын практический керектериле колбоп билерин көргүскен. Колхоз государственного јуртхозяйственный продукталарды табыштырар пландарды јенүлү бүдүрип турганында мындагы угаачылардын да јаан үлүзи бар.

В. Параев.

ИШТЕГИ ЈЕДИМДЕР ЛЕ ЈЕДИКПЕСТЕР

(ПАРТИЙНЫЙ ГРУППАНЫН ОЧЕТНО-ВЫБОРНЫЙ
ЈУУНЫНАН)

Партийный организациялардын јүрүминде каруулу ой — отчеттор ло выборлор башталып јат. Горно-Алтайсктын кийим көктөөр фабриказынын партийный группаларында отчетно-выборный јуундар бийик төзөмөлдү ле идейно-политический кеминде өдөт.

Бу јуукта экинчи цехтин экинчи бригадазынын коммунисттери партгруппанын отчетно-выборный партийный јуунына бир кижидий јуулгандар. Экинчи бригаданын партгруппазы (партгруппоргы Тамара Михайловна Зубакина) КПСС-тин XXV съездинин, партиянын Төс Комитединин ле Совет башкарунын јөптөрин јүрүмде ак-чек бүдүрип, производствонун арбынын ла продукциянын чыгдыйын бийиктедерге, ишмекчилердин, служащийлердин иштеги ле политический эрчимин тыгыдарга, онынчы бешјылдыктын јакылталарын ла социалистический молјуларын бүдүрерге ле коллективти коммунистический күүн-тапка таскадарга амадап, бир кезек төзөмөлдү ле идейно-политический иштер өткүрген.

Партийный группада тургуза өйдө КПСС-тин 5 члени учетто туруп јат. Олордын ончозы производствонун бойында иштеп јат. Партгруппа КПСС-тин XXV съездинин јөптөрин јүрүмде бүдүрерге амадап, бир канча иштердин планын тургузып, оныла башкарынып иштейт.

Отчетно-выборный јуунда докладты нөк. Т. М. Зубакина этти. Бригадада иштеп турган улустын текши тоозы 60. Коммунисттер коллективте төзөмөлдү ле текши политический иштин кемин бийиктедип, ишмекчилердин ле специалисттердин ийде-күчин 1979 јылда алган социалистический молјуларын ла албатыхозяйственный планын ак-чек бүдүрерге ууландырат.

Партийный јуундар КПСС-тин Уставы аайынча бойынын ойинде өткүрилет. Анда башка-башка сурактар көрүлет. Темдектезе, отчетный өйдө 9 партийный јуун өткөн, олордо оннон ажыра сурактар көрүлген: производ-

ствонын — 3, төзөмөлдү-партийный ла идеологический иштинг — 6, партийный өскө темалу 3 сурак.

Партийный жуунда тургузылган сурактарды шүүжеринде ле жөп жарадарында ончо коммунисттер эрчимдү туружадылар. Жарадып алган жөпти жаантайын шинжүде тудуп, оны канайда бүдүргени керегинде коммунисттерге жетирү эдедилен.

Бастыра коммунисттер партийный жакылталу. КПСС-тинг члендери: Любовь Пирожкова — албаты шинжүзинин группазынын члени, Р. Дерябина — политинформатор. Партгруппа бу ишти база улай ла шинжүде тудат. Шак мындый иш коммунисттердин баштагкайын жарандырат. Профсоюзный ла комсомольский организациялардын ижине партийный ажару улай ла болот.

Төзөмөлдү ле текши-политический ишти жарандырганынын шылтузында 1979 жылдын жети айынын государственнй планы продукция эдип чыгарары аайынча 100,4 процентке, иштинг арбынын бийиктедери аайынча 110,8 процентке, продукциянын чыгдыйын бийиктедери аайынча 100,4 процентке бүткен.

Коллективте бригадалар ла ишмекчилердин алдынан бойлоры ортодо социалистический мөрөй өдөт. Мөрөйдинг төс амадузы — арбынду ла бийик чыгдыйлу продукция чыгарары ла сырье ло материалды кымакайлаары. Социалистический мөрөйдинг итогторы өйинде көрүлет. Коммунисттер: Иштинг Кызыл Маанызы орденнинг кавалери Лидия Никитична Бородулина, Надежда Николаевна Казанцева ла оног до өскөлөри бойлорынын социалистический молжуларын ак-чек бүдүредилер. Шак мындый улус обществонын алтынга түнгей байлыгы болуп жат. КПСС-тинг члени Н. Н. Казанцева озочыл ишмекчилердин жуунына Москвага барып жүрген.

Социалистический мөрөйдө ончо улус туружат. Коммунистический күүн-санаала иштеер движениеде 19 кижиге туружып жат. Жашөскүримди тазыктырар ишти 11 шеф-таскадаачы бүдүрип жат.

Кийим көктөөр фабриканын коллективи Валентина Васильевна Новоселованын бешжылдыкка он жылдын жакылтазын бүдүрер, Галина Владимировна Пестерованын онынчы бешжылдыкты Улу Октябрьский социалистический революциянын 62-чи жылына бүдүрер деген

јакшы баштанкайын акту јўрегинен јарадып, оны бастыра јанынан мергендў ижиле јўмўйдилер.

Отчетный ўйдў КПСС-тин члениниг кандидадына бир кижиге алынган.

Бригаданыг 19 ишмекчиге 1978—1979 ўредўлў јылда коммунистический иштин школунда ўренгендер.

Отчетно-выборный јуунда куучын айткан коммунисттер М. Ф. Пирожкова, Л. М. Пушкарева, парткомнын члени Е. М. Казанцева ла оной до ўскўлўри иштеги коллективте једимдерди ле једикпестерди кўргўзип, бойларынын чокум-јарт шўўлтелерин айткандар.

Бригадада социалистический мўрўйди тўзўп, эдбедеринде, улуска иштеерге, јадарга ла амыраарга айалга тўзўўринде, активти ўредеринде, озочыл ченемелди таркадарында, техниканыг ла науканыг једимдерин тузаланарында једикпестер јок деп айдарга болбос деп, куучын айткан коммунисттер темдектеген. Ол једикпестерди јоголторго, јагы туткан партгруппорг иштеер айалганы јарандыларына, коллективте идейно-таскамалду ишке, јакшы кылык-јанга тазыктыларына, улусты ўредерине, анчадала јашўскўримге јаантайын ајару ла килемјиге эдип турар учурлу.

Экинчи бригадада кадрлар једишпей јат. Фабрикада улус јадар јер јок учун ишмекчилер узак ўйгў иштеп болбойдылар.

Бу ўрў айдылган једикпестерден башка, тўзўмўлдў-партийный иште једикпестер база бар. Критика ла самкритиканыг сурактары ас ајаруда. Коммунисттердин критический ајартулары, шўўлтелери чаазында артып турганын јоголтор керек.

Отчетно-выборный јуунда партгруппаныг ижин орто кеминде деп темдектеп, партийный ишти ондолторго чокум јўп јарадып алдылар. Партгруппоргко коммунист Любовь Михайловна Пушкареваны бир ўнле туткандар.

Фабрикадагы партгруппалар «сондоочы јогынан иштеер» деген ростовский ээжини тузаланарын турумкай ўткўрип, ончо ишчилерди, ишмекчилерден ала башкараачыларга јетире, планды бўдўрери, предприятиениг ак-чеги учун бийик каруулу болорына таскадып јат.

М. Белеков.

рининг ордына 765 центнерден белетеген. Звенонын кажы ла члени күнине 94 центнерден азырал белетеп јат. Қалганчы онкүндүкте звено 7 мунг 656 центнер өлөң обоолоп, јакылтаны 294 процентке бүдүрген. Азырал белетеер иш башталганынан ала звено 16 мунг центнерден ажыра өлөң обоолоп, планды 95 процентке бүдүрип салды.

Бу јылда азырал белетеер иште көп озочылдар јакшынак јозогын көргүзип турулар. Анайда, темдектезе, П. Суховтын адыла адалган совхозто механизатор Л. К. Болтовский өлөң чабарында күндүк јакылтазын 120—130 процентке бүдүрип јат. Абайдагы совхозто В. М. Блинов ло Н. К. Чапаров КДП-4 деп косилкала онкүндүк јакылталарын 116—120 процентке јетире бүдүрип турулар. П. Суховтын адыла адалган совхозто Н. Я. Грифленковтын звенозы он күннин туркунына 9 мунг центнер моноазырал белетеер учурлу болгон. Ол дезе 12 мунг центнерге јуук јакшынак азыралды белетеп алган.

Бистин аймакта азырал белетеер иште техниканы элбеде тузаланганыла коштой көп јерлерде азыралды колдын күчиле белетеерге келижип јат. Кайтанактагы совхозто Герман Федорович Романовко баштаткан звено бойына алынган социалистический молјуны јенүлү бүдүрип туру. Звено витаминдү бир мунг центнер өлөң белетеер болуп молјонгон. Ол 800 центнерден көп белетейле, социалистический молјузын чик јок ажыра бүдүрерине күјүренип јат.

Өлөңнин витаминдү кулурынын азырал болор учуры сүрекей јаан. Андый азыралды аймакта бастыра агрегаттар јакшы белетеп јат деп айдар керек. «Коксинский» совхозтын Башталудагы фермазында В. А. Атамановко баштаткан агрегат 450 центнер кулур белетее-рининг ордына 600 центнер белетеп, јакылтаны 133 процентке бүдүрген. Амурдагы совхозто А. В. Сидякинге баштаткан агрегат оног јаан сондобой, сезонный јакылтаны 75 процентке бүдүрип салды.

Күндер јудап, азырал белетеер ишке јаан чаптыгын јетирип туру. Је механизаторлор өйди калас өткүрбей, үрелген техниканы ремонттоп ло чындыйлап алдылар.

Аймактын совхозторында КПСС-тин Төс Комитеди-

нин «Этти, сүтти ле малдын өскө дө продукталарын көптөдө алар ишти тыгыдары керегинде» жөбин шүү-
жип турар өйдө азырал базаны бек эдери жанынан өткү-
рер иштерди чокумдап алгандар.

Аймактын хозяйстволоры бу жылда 2 мун 950 тонна
өлөң, 6 мун 750 тонна силос, 1 мун 770 тонна моноазы-
рал ла 6 мун 950 тонна сенаж белетеп алар учурлу. Бу
сүрекей жаан каруулу задача. Шак ла онын учун сов-
хозтордын ишмекчи комитеттери парткомдорго башта-
дып, азырал белетеечилер ортодо жаан иш өткүрип ту-
рулар.

Август айдын учына жетире 1 мун 144 тонна өлөң,
1 мун 691 тонна силос, 2 мун 937 тонна сенаж ла 3
мун 300 тонна моноазырал белетелген. Аймактын опе-
ративный штабы азырал белетеер ишке жаан ајару эдип,
бу жуукта өткүрген бойынын жуунында совхозтордын
директорларынын отчетторын угуп, бастыра азырал-
дарды там көптөдө белетеери жанынан иштерди чокум-
дап алган.

Оперативный штаб совхозтордын башкараачылары-
нан, партийный, ишмекчи комитеттеринен азырал беле-
теери учун тартыжуны там ла элбедерин, тургузылган
задачаларды жөнүлү бүдүрерин жеткилдеерин некеген.

А. Фунтиков.

СОЛЫНТА ИШЧИЛЕР БЕЛЕТЕЛЕТ

Бек күүн-тап ла турумкай иш кижиге ырыс экелет. Кижиге садтар ла агаш өскүрөт, журттар ла городтор тудуп, поездтер мантадып, жаңы машиналар эдип, космосто учуп жат. Бойынын ижин ак-чек бүдүрүп турган улус керегинде: «Кижиге ижиле макталат» — деп айдылат.

Творчески иштенер күүн-тапка балдар школдо үренер туштан. ала тазыгып жат. Үренчиктерди коммунистический күүн-тапту эдип үредип таскадарында жаан учурлу керек — үредүни общественно тузалу ишле колбулу өткүрери.

Барагаштагы совхозтын журттарындагы бастыра школдордо үренчиктердин жажына, күүн-табына келиштире иш талдап аларына болушту профориентация берилип жат. Барагаштагы орто үредүлү школдо «Профессияны талдап ал» деген энирлер өткүрери жанжыгып калган. Анда үренчиктер бойларынын шүүлтелерин угужат, күүнине келишкен иш керегинде куучындар өткүргилейт. Андый энирлерге койчыларды ла уй саачыларды, совхозтын специалисттерин, жеткилдештин ишчилерин кычырып жадылар.

Балдарды ишке аларынын тузалу эп-аргазы жайгы каникулдарды «Менин ижим менин республикамнын ижине кожулат» деген кычыртулу өткүргени болот. Совхозтын журттарындагы үренчиктердин бастыразына шыдары жайгыда азырал белетееринде туружат. Олор жаан улусла коштой иштеп, бу жаан журтхозяйственный кампаниянын учурын жарт билип алып, ишке тазыгып, уур-күчтерди женип чыгарга таскайт. Быыл жайгыда Шыргайтыдагы сегисылдык школдын үренчиктери төрөл фермазында сүрекей жакшы иштегендер.

Балдарды үредип таскадары биленин, школдын ла эл-жоннын жуук колбулу айалгазында өдөт. Өзүп жаткан кижиге он жылдын туркунына школго жүрүп жат. Анайдарда, онын үредүзин, таскадузын мыныла колбулу улус бирлик амадула өткүрер учурлу.

Баштапкы сентябрь — ол совхозто жаңыс ла үренчиктердин эмес, је ада-энелердин де байрамы болот. Совхозтын көп ишмекчилери, специалисттери бу күнде «бойынын» клазына баргылайт. «Жакшы ба, школ!» деген жаңжыккан байрам балдарга жаңы үредүлү жылдын баштапкы урогы болуп јат. Анда хозяйствонун иштеги једимдери ле жаңжыкан жаңжыгулары керегинде куучын өдүп, азырал белетееринде социалистический мөрөйдин итогторы көрүлип, жакшы иштеген балдарга сыйлар, күндүлү грамоталар берилет.

Производствонун озочылдары, иштин ветерандары школдорго жаңыс ла үредүнин баштапкы күнинде келип турган эмес. Комсомолдын төзөлгөн күнинде олар торжественный линейкада жашөскүримге комсомольский билеттер туттурат, В. И. Лениннин чыккан күнинде озочыл пионерский отрядтардын ла комсомольский организациялардын слетторы өдөт. Анда үредүнин ле общественный иштин итогторы көрүлет. 9 майда јуунун ветерандары ол кату жылдар керегинде, советский јуучылдардын ат-нерези керегинде куучындагылайт. Андый туштажулардын жашөскүримди үредип таскадарындагы учурын айтпаза да јарт.

Ондор тоолу уулдар ла кыстар жылдын ла школды божодып, совхозтын ишмекчи коллективине кожулат. Öткөн јылда школды божоткон алты кижии төрөл совхозында иштеерге арткан. Олордын көп сабазы быјыл совхозтын стипендиаттары болуп бийик үредүлү заведениелерге, үренерге барган. Шак анайда хозяйствонун бойына специалисттер белетелип јат.

Быјыл школды божоткондордон 20 уул ла кыс совхозто иштеп туру. Јиит улуска баштапкы өйлөрдө ченемелдү, јажы јаан улустаң болуш керек болуп турганы јарт. Анайдарда, фермаларда жашөскүримге болуш јетирерге ченемелдү уй саачылардан, койчылардан, механизаторлордон шеф-таскадаачылар көстөлгөн. Олордын алдына тургузылган төс амадузы — жашөскүримге производствонун ончо чүм-чамын билип аларына, талдап алган профессиязына тазыгарына, квалификациязын бийиктедерине болужары, адаларынын керектерин улалтарына, культурный, ончо јанынан билгир ишчилер эдип өскүрерине јөмөлтө јетирери.

Шеф-таскадаачылардын ортозында А. Б. Таркрашеванын, Н. Л. Канакаеванын, Р. Н. Беляеванын, К. Н. Мамакованын, В. А. Ойношеванын, П. К. Какпаковтын, Я. С. Лапасовтын ла өскөлөринин де ады-жолдору тоомжулу адалат.

Совхозто билезиле үйеден үйеге иштеп келген династиялар ас эмес. Койчылардын беженнен ажыра билелери ыраак турлуларда иштеп, журтап жат. Иштенкей, нак билелерде төп, кенкил балдар өзүп турганы текши жарт. Темдек алып көрөликтер. Шыргайтыдагы фермада койчы болуп иштеп турган Какпаков Петр Күдүевич ле онын үйи Александра Килемеевна он бир бала чыдадып жадылар. Олордын эн жааны 25 жашту, эн кичүзи — 6 жашту. Олордын балдары ончозы иштенкей, капшуун, төп кылык-жанду. Какпаковтордын билезинде бой-бойын тоожып жат, кажы ла кижинин алдында тагынан ла текши кереги бар. Агафья бир жыл бозу азыраачы болуп иштейле, быжыл СПТУ-га үренерге кирген, Аргымак дезе совхозто койчы болуп иштеерге арткан. Бу биленин бастыра члендеринин амадузы бирлик — алынган социалистический малжуларды бүдүрери, колындагы малды чыгым жок кыштадарга жеткил ле тойуток азырал белетеп алары.

Социализм иштеги кижинин алдына, советский жаш-өскүримнин алдына телкем жол ачып жат. Өй өдөр, бүгүн иштеги жолун жаңы баштап жаткан уулдар ла кыстар качан бирде адаларыла, акаларыла коштой туруп, Төрөлинин ийдезин кожултарга, коммунизмнин строителдеринин мактулу жанжыгуларын улалтаачылар болуп өзүп чыгар.

А. Вилисова.

АЙМАКТЫҢ РАДИОГАЗЕДИНИҢ ИЖИ

Бистин аймакта «Коммунизм учун» деген радиогазет недеде сайын бир катаптап, вторник күнде, өткүрлет. Онын төс амадузы — аймакта партийный ла советский органдарга ишкүчиле јаткандарды партиянын XXV съездинин јөптөрин јүрүмде бүдүрерге ууландыларына болужары, эл-јонды аймакта недеде сайын болуп турган солундарла таныштырары, социалистический мөрөйдин өдүп турган аайын чокум-јарт көргүзери, озо чылдардын ла бешјылдыктын мергендүчилеринин једимдерин јарлаары ла ол једимдер канайда келип турганын јартаары.

Редколлегия партиянын Ондойдогы райкомынын башкартузыла иштейт. Ол јаантайын кварталный план-ду. План бюродо көрүлип, шүүжилип јат. Радиогазеттин кажы ла материалын берилтеден озо партиянын райкомында көрүп јадылар. Радиогазеттин калганчы солундары јүзүн-јүүр. Мында аймакта болгон керектер, малчылардын, колхозчылардын, ишмекчилердин, интеллигенциянын ижи, культура ла спорттын солундары.

Бис јаан ајаруны аймактын комсомолдорына, јииттерге, пионерлерге, үренчиктерге јетирип јадыс. Ол керегинде бир-эки айдын бажында аңылу берилте өдөт.

Радиогазет ажыра көп партийный ишчилер, колхозтордын председателидери, совхозтордын директорлары, партийный комитеттин качылары, колхозчылар, ишмекчилер, јурт хозяйствонун специалисттери јаантайын куучын айдадылар. Бистин радиогазетте анчадала Карл Маркстын адыла адалган колхозтын алдындагы председатели Г. А. Чунжеков, Караколдогы јуртсоветтин председатели Б. К. Чекурашев, Кендеги совхозтын директоры В. А. Мурзагалиев, Ондойдогы орто школдын директорынын заместители Г. Г. Крюкова, албаты јаргызынын адвокаты О. Д. Танченко ло база оног до өскөлөри эрчимдү туружадылар. Темдектеп айтса, Леонид Ильич Брежневтин «Кичинекеј јер» деп бичигин шүүжип турар

өйдө партиянын, иштин, жуунун ветераны Г. А. Чунжеков 18-чи армияда жуулажып жүргенин бистин аймактын ишкүчиле жаткандарына радиоберилте ажыра куучындаган. Нөкөр Чунжековтын куучынын радиоугаачылар сүрекей жылбиркеп уккан.

Бис аймакта социалистический мөрөйдин озочылдары керегинде берилтелерди база жаантайын эдедис. Темдектезе, жербойындагы радио ажыра Карл Маркстын адыла адалган колхозтын озочыл уй саачызы Е. К. Клешева, Кенгидеги совхозтын озочыл койчылары Социалистический Иштин Геройы Тана Марчина, Владимир Саданчиков ло өскөлөри де куучын айтканы солун болгон. Бис аймакта онынчы бешжылдыкты 3,5 жылга бүдүрүп салган озочылдар керегинде база айтканыс. Олордын тоозында — Бабый Питешев, Николай Байдин, Жайкаш Аилдашев, Мөрөй Бурулов ло өскөлөри де.

Тымык тегиште жуучыл керепте служить эдип турган талайчы уул Виктор Майдунов отпускта болгон аяс бистин студияга келип, радиоберилте ажыра служба-зы, нөкөрлөри, 1978 жылда олордын керебинде Леонид Ильич Брежнев болгоны керегинде куучындаган.

Радиогазеттин редколлегиязы жаан аярузын аймактын ишкүчиле жаткандарын коммунистический күүнтапту эдип тазыктыларына ууландырат. Партиянын Төс Комитединин «Идеологический ле политико-тазыктырулу ишти онон ары жарандылары керегинде» жөбине тайанып, аңылу иштер өткүрет. Темдектезе, бу жөпти аймактын эл-жоны шүүжип турган өйдө бистин радиоберилте ажыра Шашакмандагы сегисжылдык школдын ишчизи, РСФСР-дин школынын заслуженный үредүчизи Ю. М. Ойноткинова куучын айдып тура, мындый бир аңылу шүүлте эткен: «Бистин школды жылдын ла ондор тоолу үренчиктер божодот. Олордын кезиги школды божодоло, Калининнин адыла адалган төрөл колхозында иштеерге артат. Олор бистин школдон айрылган да болзо, бис олорго жаан аяру жетирип жадыс. Эмди көрүп жүрзебис, журт хозяйстводо иштеерге арткан азийгы үренчиктерисле колхозтын парткомы, правлениези тазыктырулу чокум иш өткүрбей жаткан эмтир. Ол недең көрүнөт десе, школды божоткон кезик жииттер колхозто иштеп жүрө, жаман-жастыра кылыктар эдип

јат. Мен сананзам, колхозто иштеп турган јашӱскӱрим-
нинг ортозында тазыктырулу иш јабыс кеминде болгоны
учун, јарабас кылыктар болот».

Аймакта радиоберилтелер ажыра кӱп тӱ улус куу-
чын айдып турган болзо, бир кезек организациялар-
дын, учреждениелердин каруулу ишчилери бистинг сту-
дияга келбей турулар деп айдар керек. Бистинг аймак-
тын эл-јоны кӱп лӱ јанында јурт хозјайстводо иштейт.
Је аймакта јурт хозјайствонун управлениезинин баш
специалисттери радиоберилте ажыра куучындаарын
торт сӱӱбейдилер. Олорды радио ажыра куучындагар
деп јаантайын јайнап јӱрерге келижет.

Радионун ижинде једикпестер јок деп айдарга ја-
рабас. Энг ле јаан једикпес — редколлегияда кичинек
портативный магнитофон јогы. Ол јогынан иштеерге
кӱч болот. Корреспондент малчылардын турлузына бар-
за, јаландарда кырачыларла тушташса, олордын ижин,
кожонун, комудалын бичиир арга јок. База бир ангылу
једикпес — кожонду пластинкалар ойнодор јепсел јо-
гы. Радиоберилтеге кожон, музыка бичип алайын де-
зен, телевизордон эмезе бастырасоюзный, краевой, об-
ластной радиодон јербойына јарагадый кожон, музыка
сакып отурарга келижет.

Бистинг радиогазеттин редколлегиязынын ижин ӱт-
кӱн јылда партиянын райкомынын бюрозында кӱргӱн-
дӱр. Онын кийнинде бистинг иш кезем јаранган деп ай-
дарга јараар.

С. Манитов.

АМЫР-ЭНЧУ ЈУРУМ УЧУН

1979 жылдын 18 июни телекейлик историяга исторический жаан учурлу күн болуп кирер. Ол күнде Австриянын тös городында — Венада, Хофбург öргөнин Редутный залында КПСС-тин Тös Комитединин Генеральный качызы, СССР-дин Верховный Совединин Президиумынын Председатели Л. И. Брежнев ле США-нын Президенти Дж. Картер табару эдер стратегический жуу-јепселдерди астадары керегинде (ОСВ-2) Договорго ло оныла колбулу öскö дö документтерге кол салгандар.

ОСВ-2 керегинде Договорго келген јол узак ла күч болгон. Стратегический жуу-јепселдерди астадар сурактар аайынча СССР ле США 1969 жылда ноябрь айда куучындажып баштагандар. Анайда куучындажып турала, 1971 жылда сентябрьда эки јöптöжүге кол салылды. Бирүзи — СССР-дин ле США-нын ортодо ядерный жуу башталар јеткерди астадары керегинде јöптöжү. Экинчизи — СССР-дин ле США-нын ортодо аңылу айалгаларда тузаланатан көнү колбуны јарандыраы керегинде јöптöжү. Онон јети ай öткөн соңында Москвада СССР-дин ле США-нын башкараачылары база эки документке — Ракеталардан коруланар системаны астадары керегинде Договорго ло Табару эдер стратегический жуу-јепселдерди астадары јанынан (ОСВ-1) кезик иш эдери керегинде Јöптöжүге кол салгандар.

Беш жылга тургускан ОСВ-1 јöптöжүге кол салып турарда, эки орооннын башкараачылары стратегический жуу-јепселди көптöдöрин токтодор јолдор бедреер деп јöптöшкөндөр. Андый жуу-јепселдердин тоозын көптöтпöзи ле чыңдыйын јарандыраын токтодоры јанынан текши договор белетеер шүүлте болгон. 1974 жылда Л. И. Брежнев ле США-нын ол öйдöги президенти Дж. Форд Владивостокто туштажып куучындажарда андый (ОСВ-2) договордын сомы чокум темдектелген.

Јаан учурлу иште — стратегический жуу-јепселдер-

ди астадарында керектер анайда, советский де, американский де албатылардын јилбүлерине јарамыкту болуп, јарана бергени США-нын военно-промышленный комплексине чек јарабаганы јарт. Јуу-јепселдер эдип турган промышленностьтын ээлери Владивостоктогы куучындажып јөптөшкөни олардын јилбүлерине јарабай јат, андый јөптөжү олардын јуу-јепсел көптөткөнинен эжип турган айдары јок көп астам-кирелтезин астадар деп билгендер. Анайда военно-промышленный комплекстин некелтезиле президент Дж. Форд договор белетеерин 1975 јылда божодор деп јөптөшкөнин бүдүрбеди. Јаңы президент Дж. Картердин администрациясы ажыра США јеткер јок болоры јанынан СССР-ден артыктап тургадый договор этсин деп некедилер. ОСВ-2 керегинде договор тургузары јанынан куучындажып јөптөжөрин јарамыкту јолго ойто тургузарга Советский Союзка көп ой лө эрчимдү иш өткүрерге келишкен.

Учы-учында, быјыл јайгыда ОСВ-2 керегинде Договорго кол салылды. Онын төс ээжилери кандый?

Баштапкызында, 1985 јылдын 1-кы декабрине јетире тургузылган договордо табару эдер стратегический јуу-јепселдердин тоозын көптөтпөзи ле чыңдыйын јарандылар иштер өткүрбези темдектелген. Договордо айдылганы аайынча континенттер ортодо учар аргалу баллистический ракеталардын (МБР), суунын алдыла јүрер кемелерден баллистический ракеталар божодотон јазалдардын (БРПЛ), уур бомбардировщиктердин анайда ок «кей — јер» классту баллистический ракеталардын (БРВЗ) текши тоозын кажы ла ороон 2400 тоодон көптөтпөс, 1981 јылдын 1-кы сентябринен ала ол тооны кажы ла ороон 2250-ге јетире астадар болуп СССР ле США молјондылар.

Ол ло тоолордын ичинде кажызын ла алдынан бойын божодор, бажы айрылала, башка учуп барар ракеталар кондырган МБР, БРПЛ, БРВЗ јазалдардын ла канатту ракеталарлу, 600 километрден ырада учар уур бомбардировщиктердин тоозын астадары темдектелген.

Экинчизинде, наука ла техника јаранып, ичкери өскөниле колбой јуу-јепселдердин чыңдыйы јаранарын ајаруга алып, јөптөжип турган ороондор андый ишти астадары ла токтодоры јанынан база молјулар алдылар.

Јөптөжү бүдүп турганын национальный технический средстволордын болужыла шинжүлейтени јанынан кажы ла ороон өскөзине буудак этпес деп јөптөшкөн.

ОСВ-2 керегинде Договор јуу-јепселдерди көптөдөрин тургуза ла токтотпой јат. Је андый да болзо, анда айдылган иштерди бүдүргени јуу-јепселдерди көптөдөрин араайладар аргалу. Теп-тең ле јеткер јок болоры түңей ээжилер аайынча тургузылган бу Договор СССР-дин ле США-нын јилбүлерин, эмеш те болзо, теңдештирип јат. Је Договордо айдылганын эмеш ле бусканы, кыйа барганы јеткерлү. Советский Союз јөптөшкөн ээжилерди, договордо алынган молјуларды учына јетире бүдүрерге белен, США база анайда ок эдер деп бодоп туру. Керектер анайда баргажын, удабай табару эдер стратегический јуу-јепселдерди астадары јанынан оноң ары куучындажып јөптөжөр арга боло берер. Договор ичкери көндүгетен, стратегический јуу-јепселдерди мынан ары там астадары керегинде јангы јөптөжү белетейтен төзөлгө болуп јат деп, КПСС-тин Төс Комитединин Политбюрозынын члени, СССР-дин өскө ороондорло керектеринин министри Громыко айткан.

ОСВ-2 керегинде Договорды ак санаалу бастыра улус јараткан. Бүгүн Венада јөптөшкөн керектерди жүрүмде бүдүрери учун бастыра јерлерде тартыжу өдүп јат. ОСВ-2 керегинде Договорды Күнбадыш Европада көп јарлу государственный ишчилер јарадып, куучын айттылар. Олордын ортодо Австрийский Республика-нын федеральный президенти Р. Кирхшлегер, ФРГ-нин федеральный канцлери Г. Шмидт, Грециянын премьер-министри К. Караманлис, өскөлөри де.

ОСВ-2 керегинде Договорды јарадып турган улус США-да база көп. Јаңырту ла өзүм јеткилдеер Телекейлик банктын президенти Р. Макнамара договорды јарадып, айтты: «Бис балдарыска јеткер јок, амыр-энчү жүрүмди неле төзөп берерис? Көп јуу-јепселле бе айса көп јакшы шүүлтелерле бе? Обществонын жүрүминде јуу-јепселдерди көптөдип келгени бир өйдө јеткер јок болорын јеткилдееринен өдө коно берер... Военный чыгымдар экономиканы өскүрерине эн керектү социальный чыгымдарды астадала, јеткер јок болорын тыныдардын ордына там шалтырадар».

Андый шўўлтелерди бир канча жылдардын туркунына США-нын коруланарынын министри болуп иштеген, орооннын жеткер жок болоры учун бойы каруулу болгон кижиги айдып турганы жаан учурлу.

Макнамаранын шўўлтелери чын болгонын американский сенаттын подкомиссияларынын бирўзинде США-нын коруланарынын эмдиги министри Г. Брауннын куучыны керелеп туру. ОСВ-2 керегинде Договорды сенат жўптўбўзў, келер 10 жылда стратегический коруланышка кажы ла жыл эмдигизинен 3 миллиард долларга кўп акча керек болор. Ол он жылдын туркунына США-нын текши военный чыгымдары 1000 миллиард доллардан ажа берер деп, министр сенаторлорго жартап берди.

ОСВ-2 керегинде Договордын ўштўлери США-ны албадап ийде салып турган жол жеткерлў, сўреен кўп военный чыгымдарлу, жуу-жепсел эдип турган капиталисттерге миллиардтар доллар астам берип, ондор миллион тегин улусты тўредетен жол.

Онын учун Американын ишкўчиле жаткан тегин улусы ОСВ-2 керегинде Договорды жўптўўри учун туружат. Договорды орооннын эн жаан ўч промышленный профсоюзы — болот кайылтаачылардын (960 мун члендў), автомобильдер эдеечилердин (1394 мун члендў), механиктердин (630 мун члендў) профсоюзтары жарадат.

ОСВ-2 керегинде Договорды жарадары учун тартыжатан жаңы организациялар тўзўлип туру. Олор: «ОСВ учун тартышкан американецтер», «Тышжанындагы ла военный жаңы политика учун бириккендер», «США-да амыр-энчўнинг Соведи», «Военный чыгымдарды астадары учун тартыжунын национальный тўс жери» ле ўскўлўри де. Олор кўп ук албаты журтаган США-нын бастыра класстарынын ла калыгынын улусын бириктирип, айалганы жымжадары, амыр-энчў учун, Венада жўптўшкўнин жўрўмде бўдўрери учун тартыжып турулар.

ОСВ-2 керегинде Договордо ўштўлер база кўп. Договорды жаратпазы учун тартыжуда олор эн калжу, эн реакционный ийделерле, керек дезе фашисттердин программасын алынгандарла, темдектезе, «Джон Берчтин обществозыла», «Американын нацистский партиязыла», «Иштенер право» деп мекелеп аданган антипроф-

союзный группала, ку-клукс-кланла, өскөлөриле де биригип турулар. Бодоп таап алган «советский жеткерле» бөктөнүп, олар ОСВ-2 керегинде Договорды сенатта жөптөтпөзи учун тартышкылайт. Андый амадула эн реакционный организация — жеткер жок болорынын Американын соведи аңылу биригү — Ийде-күчтинг болу-жыла амыр-энчү учун деп адалган биригү төзөди. Онын учуры адынан жарталат. Военно-промышленный комплекс берип турган сүреен көп акчаны тузаланып, жаңы организация эн ле кара санаалу реакционерлерди бириктирип алган.

Договорды жаратпазы учун пропагандистский ишке республиканский партиянын он жанына жайылганда-ры — Американын консервативный союзы кожуды. Бу союз орооннын 44 штадында 360 телевизионный каналла «Советский жеткер» деп адалган программаны көргүзерин төлөп берди.

Je военно-промышленный комплекс ОСВ-2 керегинде Договорды жөптөтпөскө канча да кире көп акча чыгымдап турза, американецтердин көп нургуны Договорды жарадып туру. Эмди, ороондо энергетический кызалан боло берген айалгада, договордын учуры жаанын керсү улус жакшы ондоп жадылар. Жуу-жепселдерди көптөткөнин токтотсо, жуу-жепселдерге чыгымдап турган сүреен көп нефтьти энергетический сырье эдип тузалана-ар аргалу деп, договорды жарадып турган улус айдып турулар.

Je ОСВ-2 керегинде Договордын өштүлери жендир-тер күүндери жок. США-нын сенадынын комиссияларында, онын кийнинде сенаттын бойында тын тартыжу болоры билдирет. Тенгис ары жаанында керсү сагыш жол алар-албазын келер ой көргүзер.

Бистинг ороонды алза, Советский Союз једип алганыла болорзынбай, ракетно-ядерный жуу-жепселдерди там астадар јолло барарга белен. Жуу-жепселдерди астадып јоголтконы — эмдиги өйдөги төс задача. Бу задачаны бүдүргенинен эмдиги ле келер өйдөги үйе улустын жүрүм-салымы камаанду.

ВЬЕТНАМ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЙ РЕСПУБЛИКА

(Вьетнамнын кемнен де камаан јок болорын јарлаганынын 34-чи жылдыгына)

1945 жылда 2 сентябрьда Түштүк-Күнчыгыш Азияда ишмекчилердин ле крестьяндардын эн баштапкы госу-дарствозы — Вьетнам Демократический Республика тө-зөлгөн. Өткөн одус төрт жылдын туркунына вьетнам ал-баты Коммунистический партиязынын башкартузула атту-чуулу једимдерге једип алган.

Төрөлин колониальный базынчыктан јайымдаганы, ороонынан империалистический олјочыларды чыгара сүргени, национальный камаан јок болорын тынгытка-ны, орооннын эки бөлүгин ойто госуударство эдип би-риктиргени, социализмнин төзөлгөлөрин бүдүреринде билдирүлү једимдер—бу ончозы јенүлү вьетнам револю-циянын јаркынду үйе-өйлөри.

Бүгүн 50 миллион кижиден турган бирлик вьетнам албаты КПВ-нин IV съездинин јөптөрин, өдүп јаткан (1976 — 1980 жылдарга темдектелген) бешјылдыктын јакылталарын бүдүрип тура, национальный экономика-зын өскөртө тургузатан, бастыра ороон ичинде социа-лизмнин материально-технический төзөлгөзин төзөйтөн, албатынын јадын-јүрүминин материальный ла куль-турный кемин бийиктедетен јолло барып јат.

Партиянын съездинин кийнинде өткөн өйдин турку-нына Түштүкте јангы стройды тургузарына, республи-канын Түндүгинин ле Түштүгинин экономиказын би-риктирерин јүрүмде бүдүрерине көп иш эдилген. Ороон-нын алдында турган задачаларды бүдүреринде Вьет-намга јаан ла ончо јанду болушты СССР ле өскө со-циалистический ороондор јетиргилеп јат.

Бу жылдын 17 февралинде СРВ-ге удурлаштыра ол-јочыл јуу баштап, Пекиннин башкараачылары вьет-нам албатынын амыр ижин үскендер. Вьетнам черүнин јалтаныш јок өткүрген керектери, СССР-дин ле өскө карындаштык социалистический ороондордын өйлү-өй-

инде ле тын јетирген болужы, бастыра телекейдин озочыл албаты-јонынын интервенцияны чугулду јаратпаганы олјочыларды јендиртерине экелген, је озор Вьетнамга јаны јууларла кекенгилеп турганча. Мындый айалгаларда вьетнам албаты революционный сергеленин јабызатпай, тӧрӧлинин экономический ле ко-руланар ийдезин там ла тыгыдып јат.

ТООЛОР ЛО КЕРЕКТЕР

СРВ — Түштүк-Күнчыгыш Азияда Индокитай деп јарымортолыктагы государство. Онын јери — 332,6 мун кв. км, албатызы — 50 миллионго јуук кижии (1976 жылдагызыла). Республиканын јеринде 60 эл-албаты јуртап јат. Иштеп јаткан улустын тоозы — 22 млн. кижии, жылдын ла бу тоо бир миллион кижиге көптӧйт. Иштеер аргалу улустын 75 проценттен көби бу өйдӧ јурт хозјайстводо иштеп јат.

Ороондо казып алар тузалу немелер көп. Мында Куангин провинцияда Түштүк-Күнчыгыш Азияда таш көмүрлү эн бай јер јадат, мында бар таш көмүр 12—15 млрд. тоннага јуук. Нефть ле газ, марганец, титан, хром, баалу таштар јаткан јерлер табылган. СРВ бар апатиттер аайынча телекейде баштапкы јерлердин бирүзинде туруп јат. Промышленный јанынан иштегедий бокситтер, телегир, јес, корголјын ла цинк табылган. Ороондо казып алар баалу немелердин ле минералдардын 60-нан көп бүдүмдери бар.

Американецтердин агрессиязы ороонго сүреен јан чыгым јетирген. Олордын авиациязы Вьетнамнын јаныс ла түштүк провинцияларына 12 млн. тонна бомбалар таштаган. 12 провинциянын тӧс јерлери, 4 мун дермне ле јурт чек јалмай согулган, 5 млн. га агаштар ла јүзүн-базын кыралар јоголтылган. 1,5 млн. тыннан көп уй мал кырдырылган. 10 миллионнон ажыра кижии айыл-јуртын таштап, јер сайын качып барган. Јуу 900 мун кире балдарды өскүс артырган.

Ӗткӧн үч жылдын туркунына СРВ-нин Түштүгин социалистический јолло өскӧртӧрине болуп көп иш эдилген. Промышленностьты (тегистин ары јанындагы империалисттердин ле јербойындагы компрадорский бур-

жуазиянын колында болгон предприятиелерди) түгезе национализировать эмезе кооперировать эткен.

Вьетнамнын Түштүгинде 180 мун га жаңы жер көдүрилген, мынанг озо ээн жаткан 450 мун га жер кыралаган. Тагынан жаткан крестьяндар 12 муннан ажыра производственный коллективтер ле бийик бүдүмдү 799 кооперативный биригү тзөгөн. Орооннын жеринде 10 миллионног көп бомбалар ла снарядтар жеткери жок эдилген, мынызы үзеери 100 мун га жер кыралаарга арга берген.

СРВ-нин банктары, бастыра финансовый системазы, тыш садузы государствонун колында. 1978 жылда мында акчанын реформазы өткүрилген, түштүк провинцияларда жүрген эски акчаларды жаңылары солыган. Öткөн жылдын март айынын учунда Түштүкте экономикада тагынан капиталистический секторды жоголторы ла азыйгы садучыларды производительный ишке көчүрери жагынан текши кампания башталган.

1978 жылдын башталганында орооннын Түштүгиндеги албатынын ортозында бичик билбези (ол 20 процент болгон) түгезе жоголтылган. Эмди мында текши үредүлү 6 муннан көп школдор иштейт, олардо 5 миллион кире үренчиктер үренет. 1977—1978 жылдарда Түштүктин 18 вузына 50 мунга жуук студент алгандар. 90 профессиональный училище иштеп жат. Журт общиналардын 90 процентинде бойлорынын медпункттары бар. Сайгоннын азыйда иш таппай жүрген 800 муннан көп кижизи ишке тургузылган.

1978 жыл республиканын историясында строительный иштердин эн жаан кемиле темдектелген. Ноябрьга жууктай тузаланарына 560 объект, 230 мун кв. м жадар жерлү туралар табыштырылган. Ол өйдин туркунына строительно-монтажный иштердин кеми 1977 жылдагызынан 12 процентке көптөгөн.

1978 жылда советский комплектный оборудование 38 объектке жетирилген. Олордын ортозында анчадала жаан дегендери мындый: Да (Кара) сууда ийде-күчи 1,7 млн. киловатт «Хаобинь» деп гидроузел, ийде-күчи 640 мун киловатт «Фалай» деп ТЭС, жылына 2 млн. тонна таш көмүр берип турган Каошон деп карьер, телегир иштеер Тинтук деп рудник, Ламтхаодо нефтехранили-

ще, суперфосфат эдер завод, Годамда дизельный мотор-лор эдер завод. Өдүп жаткан беш жылдыкта СРВ-де СССР-дин технический жөмөлтөзиле бастыразы 100 объект тудулып эмезе проектироваться эдилип жат.

1978 жылда ноябрьда Москвада СССР ле СРВ ортодо нажылык ла өмөлөжип иштеери керегинде Договорго ло эки ороон ортодогы бир канча экономический жөптө-жүлөргө кол салылган. Ол документтер аайынча, СССР «Бирлик» деп жолды (Ханой — Хошимин), Ханой — Хайфон деп темир жолды өскөртө жазаарында туружар, Кызыл сууны кечире салган «Тханглонг» деп күрди жетире тударына технический жөмөлтөзин жетирер. Вьетнам ишмекчи класстын жүстер тоолу улузы СССР-дин профтехучилищелеринде ле предприятиелеринде үредү өдөр.

1974 жылдан ала 1977 жылга улай СРВ-нин грандарында кыдаттардын оспоктошторынын (провокацияларынын) 2200-ке шыдар учуралдары темдектелген, 1978 жылда гранды жуу-жепселдү бускан 600 кире учурал болгон. 1979 жылдын жүк ле беш баштапкы неделези туркунына кыдат военщина гранды 230 катап бускан. Кыдаттардын оспоктошторы өдөр тужында улус өлгөн, кезигин кыдат жерине албан-күчле апаргандар.

1979 жылда 17 февральда кыдат агрессорлор черүлердин жүстер тоолу танктарга, бронетранспортерлорго ло мундар тоолу орудиелерге жөмөнгөн 600 мун солдатту бөлүгин темдектелген жерде жууп алып, Куангниньнен ала Лайтяуга жетире чөйилип барган бастыра гранды сындай массивованный кириш-жуу баштагандар.

6—8 мартта Хельсинкиде Вьетнамга жөмөлтө эдип Телекейлик чрезвычайный конференция өткөн. Ондо 100-тен көп ороондордын ла 30 телекейлик организациянын чыгартулу улустары турушкан. Делегаттар Вьетнамла бирлик күүндү болорынын ла ого болужарынын кампаниязын элбеде өткүрери жанынан чокум шүүлтелерди көргөндөр. Конференциянын ижи өткөн үч күннин туркунына ондо 100-тен көп делегаттар — башка-башка албатылардын чыгартулу улустары, башка-башка политический көрүм-шүүлтөлү ле кудай жанын башка-башка көрүп турган улустар — куучын айткандар.

17 февральдан 18 мартка јетире улалган ат-нерелү тартыжунын 30 күнине Вьетнамнын черүзи ле албатызы агрессорлордын 62 500 солдадын стройдон чыгарган, 3 полкты, 18 батальонды бүткүлинче оодо соккон, 550 военный машинаны, ол тоодо 280 танкты ла бронетранспортерды, 115 уур орудие ле минометты јоголткон, көп тоолу јуу-јепсел, военный јазалдар колго алган, ёштүнинг јүстер тоолу солдаттарын олјологон.

Кыдаттардын агрессиязы СРВ-нинг албаты хозяйствозына јаан чыгым јетирген. Јуу башталардан да озо Пекиннинг јандары «Тханглонг» деп күрдин, Тхайнгуенде металлургический комбинаттын строительствозынан, тудулып турган Маонхе деп шахтадан ла өскө дө объекттерден технический специалисттерин кайра алдырып алган. Китайдын болужыла тудулган предприятиедердин ижинде јаан једикпестер табылып турат. Агрессорлор Лаокай, Лонгшон, Каобанг городторды, мундар тоолу деремнелерди јемирип, јүстер тоолу амыр улусты өлтүрип салгандар.

Вьетнамнын гран јанындагы түндүк уездтеринде јадын-јүрүмди орныктырарына Вьетнамнын јүстер мун ишкүчиле јаткандары анаар бойынын күүниле баргылаган. Советский улустын шүүлтелерин ле күүнин бүдүрип, СССР-дин Коммунистический партиязы ла Советский башкару В. И. Лениннинг чыккан күнинен ала 109-чы јылдыгына учурлалган Бастырасоюзный коммунистический субботникти өткүргенинен алган акча-јөөжөннинг 75 процентин карындаштык Вьетнамга болужарынын фондына ийер деген јөп јарадып алгандар.

БОЛГАРИЯ АЛБАТЫ РЕСПУБЛИКА

(Социалистический революциянын 35-чи јылдыгына)

1944 јыл 9 сентябрь — болгар албатынын он үч јүсјылдыкка шыдарлажа берген историязында эн ле јаркынду күн. Бу күнде Балкандарда Советский Черү ичкерлеген айалгада албатынын коммунисттерге баштаткан јуу-јепселдү восстаниези јенип чыккан. Ол өйдөнг бери өткөн үч јарым онјылдыктын туркунына ороондо улу-јаан кубулталар болуп калган. Бир туш-

та сондоп турган Болгария Советский Союзтын астамы
жок карындаштык болужыла, өскө социалистический
ороондорло сыраңай жуук колбулу өмөлөжип иштеге-
нининг шылтузында озочыл индустриально-аграрный
социалистический государство боло берген. Бу өйдө
промышленность албаты хозяйствонунг төс бөлүги бо-
луп јат. Индустриянын научно-технический ичкери
өзүмди јеткилдеп турган бөлүктери озологон тебүлерле
өзүп турат. Социализмнин материально-технический тө-
зөлгөзи тыңыйт. Јурт хозяйство там ла бек индустри-
альный төзөлгөгө тайанып браадыры. Агропромышлен-
ный комплекстердин тоозы улам ла көптөйт. Төс ајару
производствонунг экономический арбынду болорын бий-
иктедерине, албаты хозяйствоны башкарып турган
бастыра системаны јарандыраына, социалистический
демократияны өскүрерине јетирилип јат. Су-кадык ко-
рыырын, науканы, культураны өскүреринде орооннын
једимдери сүреен јаан. Республиканын экпиндү эконо-
мический өзүми албатынын јадын-јүрүмининг матери-
альный ла культурный кемин көдүрерине јарамыкту ай-
алгалар төзөп туру. Бу өйдө Болгариянын ишкүчиле јат-
кандары БКП-нин 1979 јылда апрель айда болгон XI съез-
дининг јөптөрин јүрүмге өткүрерине, социально-эконо-
мический өзүмнинг съезд јетинчи бешјылдыкка (1976—1980
јылдарга) темдектеп алган јаан программанын бүдүрери-
не, тын өзүмдү социализмди төзөп бүдүрерине көп кү-
чин ууландырып јат. НРБ-нин ончо јанынан өзүми СЭВ
ичинде производствоны специализировать ла коопериро-
вать эдеринде эрчимдү туружып турганыла көндүрө
колбулу болуп јат. Варшавский Договордын Органи-
зациязынын члендери болуп турган өскө карындаштык
ороондорло кожо ол социалистический најылыктын
бирлигин ле ийде-күчин тыңыдары јанынан эрчимдү
интернационалистический иш өткүрип, амыр-энчүнинг,
најылыктын ла өмөлөжип иштеерининг колбуларып өс-
күрерине јаан јөмөлтөзин јетирип јат.

ТООЛОР ЛО КЕРЕКТЕР

Болгария Албаты Республика Балканский жарымор-толыктын түндүк-күнчыгыш талазында туруп жат, онын жери 111 мун кв. км. 1977 жылдын учына жууктай республиканын албатызы 8 млн. 825 мун кижиге болгон.

Республиканын национальный кирелтези 1977 жылда жуу алдындагы өйдөгизинен 9,8 катапка көптөгөн. 1979 жылда онын кожулта өзүмүн 7 процентке жетирери темдектелген.

НРБ-нин промышленнозынын продукциясы 1977 жылда жуу алдындагы өйдөгизинен 64,5 катапка көптөгөн. 1978 жылда ол 7 процентке өскөн, бу өдүп жаткан жылда оны 7,8 процентке көптөдөри пландалган.

Орооннын индустриальный өзүмүн түргендедеринин 1956 жылда темдектелген программанын бүдүрүп тура, Болгариянын ишкүчиле жаткандары, жуу алдындагы өйдөгизине көрө, машиностроениенин продукциясын 90 катапка, электроэнергияны — 27, жаан химиянын эдимдерин — 95, текстильный промышленность эдимдерин 10 катапка көптөткөндөр.

Орооннын журт хозйайствозында бу өйдө 1939 жылдагызынан үч катап ас та улус иштеп турган болзо, ол 1977 жылда жуу алдындагы кеминен үч катап көп продукция иштеген. Өткөн жылда онын кожулта өзүмүн 5 процент болды. 1979 жылда журт хозйайствонун продукциясын 7 процентке көптөдөри пландалган.

Болгариянын Генерал-Тошево деп городаында буудайдын ла күнкузуктын институтында 6 жылга улай ченеп келген «тошевка» деп жаңы сортту буудай бир гектардан 75,2 ц түжүм берген. «Тошевкины» югослав сортторды «саганагы жок-1» деп атту-чуулу советский буудайла карчий үренделткенинин шылтузында өскүрүп алгандар.

1976—1977 жылдарда Болгарияда реальный кирелтелер кижиге бажына 6,6 процентке көптөгөн.

Бу өйдө 100 билеге 62 холодильник, 57 телевизор, жеңил жорукту 18 машина келишип жат.

Ороондо су-кадык корыырын өскүрерине жаан аяру жетирилет. 1950 жылда 10 000 кижиге тоозына 9,2, 1977

жылда 27,2 врач келишкен. НРБ-де кижинин жүрер орто жажы мынча кире: эр улустыйы —69, үй улустыйы —74 жаш. Албатынын жаңы турган жылдарда ол 20 жашка узган деерге жараар.

1960 жылдан 1977 жылга жетире НРБ-нин алабаты хожайствозында бийик ле орто үредүлү специалисттердин тоозы 6,5 проценттен 17,9 процентке жетире көптөгөн.

Болгариянын гражданский авиациязынын «Балкан» деп компаниязынын ичбойындагы ла телекейлик жолдорынын текши узуну былтыр 85 мун километрге жеткен. Одүп жаткан бешжылдыкта онын пассажирлеринин тоозы, сакып турганыла болзо, НРБ-нин алабызынын тоозынан ажа берер.

300 кире индустриальный объекттер — Перникадагы баштапкы заводтон ло Димитровградтагы ТЭЦ-тен ала Дунайдын жаказындагы атомный электростанцияга ла телекейде эн жаан Варна — Ильичевск деп паромный жолго жетире — Советский Союзтын жөмөлтөзиле тудулган.

Телекейлик специализациянын шылтузында электротехнический ле электронный промышленность орооннын бастыра машиностроительный продукциязынын 10 проценттен көбин берип жат. Болгария гран ары жанына электрокарларды ла электрониканын продукциязын аткарып турган эн жаан экспортерлордын бирүзи боло берген. Ол телекейдин машиностроительный экспортынын 99 процентин жеткилдеп турган 29 орооннын тоозына кирет.

НРБ-нин тыш саду жанынан колбулары жылдан жылга элбеп жат. Калганчы он беш жылдын туркунына садудагы кожолта өзүмнин ортожылдык тебүлери 15 проценттен ажып турган, өскөртө айтса, орооннын тыш саду жанынан обороды кажы ла беш жылда эки катапка көптөгөн. Андый ок тебүлер келер жылдарга темдектелген.

Советский Союзтын ла Болгария Албаты Республиканын граждандары Н. Н. Рукавишников ло Г. И. Иванов «Союз-33» деп советский керепле космический телкемге учканы социалистический нажылыктагы ороондордын научно-технический интеграциязы женүлү бүдүп турганынын керези болды.

БАЖАЛЫКТАР

Јаантайын улустын ортозында	1
Једимнинг төзөлгөзи — творчестводо	5
Иштеги једимдер ле једикпестер	9
Азырал белетеерин мергендү тебүлерле	12
Солынта ишчилер белетелет	16
Аймактын радиогазедининг ижи	19
Амыр-энчү јүрүм учун	22
Бистинг календарь	27

БЛОКНОТ АГИТАТОРА

Редакционная коллегия

Подписано к печати 19/IX 1979 г. Формат 60×84¹/₁₆. Усл. п. л. 2,09. Уч.-изд. л. 1,73 Тираж 530 экз. Цена 5 коп. Заказ 3273. АН 11839.

Горно-Алтайское отделение Алтайского книжного издательства, г. Горно-Алтайск, ул. Горно-Алтайская, 36. Горно-Алтайская типография, пр. Коммунистический, 27.

